

CO PÍŠÍ JINDE

Výsledky červnového referenda jasně ukázaly cestu, kterou chce tato země jít. Jak moc strastiplná bude a co nás vlastně na jejím konci čeká však ukáže teprve čas. Vybrali jsme pro vás několik názorů, které se této „cesty“ týkají – názory filozofa, politika a historika.

Novinář-historik **Josef Pravec** v článku **Češi a Evropa: tisíciletý model vztahů, který vždy fungoval** připomíná historii vzniku Evropské unie a naše začlenění do evropského kontextu.

Ponoříme-li se hluboko do historie, připomíná se jako první hmatatelný předchůdce unie středověká franská říše Karla Velikého. Sousední skandinávské a slovanské země – tedy i my – z ní přejímaly ideologii, politické zvyklosti, technologii i kulturu. Více než tisíc let se potýkají Češi s problémem, jak dohnět západní svět a neztratit slovanský jazyk a svoji svébytnost. Ve středověku jsme lavírovali mezi velmocemi, ale výsledkem třistaleté zkušenosti s Habsburky bylo přetvoření českého národa v moderní a dynamický celek. Přesto některé hlasy hovoří o tom, že nám chybí pocit evropanství. Také některé hlasy ze zahraničí hovoří o tom, že unie rozšiřováním ztrácí své kontury, závaznost a tím i užitečnost pro své členy.

Někteří odborníci nevidí naši budoucnost v unii příliš růžově. Někteří jsou však přesvědčeni o trvalém vzestupu Evropy – ta by se měla sjednotit už proto, aby jednou mohla čelit případným nebezpečím.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 16. 6. 2003]

Myšlenky filozofa **Václava Bělohradského**, profesora univerzity v Terstu, nám v článku **Rozšířením začíná rozpad Evropské unie** představuje **Petr Holub**.

Z rozhovoru citujeme vybrané pasáže:

„Samozřejmě jsem rád, že Česko bude součástí tak klíčové instituce, jako je Evropská unie, ale způsob, kterým se rozšíření děje, považuji za svého druhu tragédii. Evropa se rozšiřuje nejen na úkor prohloubení EU, ale místo prohloubení. Je to nevyhnutelný důsledek toho, že Evropa přestala v roce 1992 být společenstvím a maastrichtskou dohodou se přeměnila na unii. Což je ošklivé slovo, která znamená ‚svaz‘ a je plné různých varovných his-

torických ozvuků. Signalizuje především to, že Evropy se zmocnili technokraté, kteří pěkně po marxistickou budují základnu (společná měna, předpisy), jíž se nadstavba (vědomí lidí) musí přizpůsobit.“

„Když se na Evropu přestaneme dívat růžovými brýlemi naivního ‚eurooptimismu‘, pak se nám Evropský parlament a Evropská komise jeví především jako síť více či méně úspěšně lobbujících skupin. Do těchto sítí budou kandidátské země vstupovat jen s obtížemi, budou se muset učit jejich gramatice a slovníku, osvojit si jejich taktiky a strategie, překonat deficit sociálního a symbolického kapitálu a velké informační asymetrie – je velmi nepravděpodobné, že to dokáží v krátké době. Na Foru 2000 se hovořilo o problému polského zemědělství, ale skutečným problémem není polské zemědělství, ale zavilá francouzsko-německá obrana zemědělského statu quo v EU. Podaří se kandidátským zemím vyprovokovat debatu tak zásadní, aby konečně mohla začít reforma skandální evropské zemědělské politiky? Ta nejenom udržuje nesmyslně vysokou cenu potravin v zemích EU, ale především svými bariérami proti dovozu je jedním z hlavních důvodů bídy ve třetím světě. Osobně se domnívám, že se to nepodaří.“

„Jestliže pojmem ‚Západ‘ jako ‚nový Řím‘, pak se po irácké krizi významná část Evropy ocitla za hradbami Říma, mimo možnost ovlivňovat imperiální moc USA. Bude tomu Evropa schopna vzdorovat? A má tomu vůbec vzdorovat, nebo raději tu situaci přijmout a do amerického Impéria se nějak integrovat? Já osobně jsem přesvědčen, že rozšířením začíná rozpad EU ve smyslu silného svazku států, jejichž sjednocování ovlivňuje zásadně politickou situaci na naší planetě, či přesněji jako základ budoucího nadnárodního evropského státu.“

„Pokud Evropská unie nebude řešit svou odpovědnost za stav třetího světa, přijde humanitární katastrofa, jejímž je sebevražedný islámský terorismus jen tragicky zoufalým aspektem.“

„Až donedávna jsme věřili, že v postnacionální epoše budou národní státy nahrazeny nějakou globální občanskou společ-

ností, z níž by odvozovaly svou legitimitu nadnárodní instituce jako třeba OSN, WTO, NATO. Náhle ale nás válka v Iráku bez souhlasu OSN, NATO či Rady bezpečnosti postavila před zcela nový fakt impéria USA, před koncepci, podle níž Spojené státy nebudou součástí žádného nadnárodního rámce, ale povedou mezinárodní politiku zcela samostatně, v koaliciích jen s těmi státy, které budou ochotny podpořit dosažení toho či onoho amerického cíle.“

„Je dobře, že rozšiřování Evropské unie probíhá bez toho, aby evropské země měly k dispozici slušné alternativní řešení v případě, že občané řeknou ‚ne‘? Chci říci: je dobře pro demokracii v Evropě, že s ‚ne‘ se vůbec nepočítá?“

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 19. 5. 2003]

A jak se dnes na Evropu dívají Spojené státy? **Karel Hvížďala** nám v článku **Válka nezačala, a už jsme něco prohráli** představí názor analytika politiky a v současné době profesora na College of Europe v belgických Bruggách a ředitele výzkumu na Fondation des Sciences Politiques v Paříži **Jacquese Rupnika**.

Protože byl rozhovor poskytnut v době, kdy se schylovalo k válce v Iráku, vybrali jsme z něj ty pasáže, které se týkají právě probíhajícího integračního procesu v Evropě.

„Američané si současnou evropskou integraci vykládají jako reakci na mocenskou politiku, která starému kontinentu přinesla dvě světové války. Evropská unie je totiž postavena na myšlence omezení moci a je uspořádána tak, abychom moc již nemohli proti sobě použít. Amerika jde však jiným směrem. Vidí svět jako nebezpečný a je přesvědčena, že je lepší být silný a pořádek si vytvořit sám, svou silou. Evropa se drží kantovské myšlenky ‚věčného míru‘, kdežto Amerika vidí svět spíše jako Hobbesovu anarchii. Taky by se dalo říci, že dříve prosazovala ‚machtpolitik‘ Evropa, ale dnes tak činí Amerika.“

„Esejista Robert Kagan hovoří o odlišné strategické kultuře. Doslova říká, že Amerika a Evropa myslí svět v jiných pojmech. V otázkách moci a strategie jsou ‚Američané z Marsu a Evropané z Venuše‘. Kagan vychází z teze, že Američané mají moc, sílu, a tudíž mají jiný vztah ke

světu, k mezinárodním institucím a k otázkám dobra a zla než lidé, kteří jsou slabí, a tudíž preferují multilaterální vyjednávání. Evropská důvěra v OSN je pak v tomto výkladovém rámci ‚mocí bezmocných‘.“

„Velká Evropa asi vznikne, ale středoevropské postoje možná přispějí ke vzniku ‚evropského jádra‘, o kterém mluvili Delors a Joschka Fischer. A to jádro se bude chovat jako politický subjekt. Zbytek může být Evropa s volným pohybem zboží a osob pod bezpečnostním deštníkem NATO. Jenže pokud se vyprázdní myšlenka politické Evropy v rámci rozšířené Evropské unie, oslabí se i solidarita, a tudíž redistribuce slabším. Je třeba si uvědomit, že všechny státy, které v současnosti do unie vstupují, produkují pouhých pět procent hrubého domácího produktu stávající Evropské unie.“

[MF DNES, 12. 3. 2003]

Od nepřilíš povzbudivých názorů na evropskou budoucnost, nad kterými je však zvláště potřeba se zamýšlet, obírat se jimi a diskutovat nad nimi, se nyní vrátíme v krátkosti k architektuře – k nejlepší stavbě roku 2003, k novým knihám i k tomu, jak se dnes staví v chráněných oblastech.

Mají úřady ovlivňovat, v jakých domech budeme bydlet? Je rozumné snažit se alespoň v chráněných územích, aby nové domy navazovaly na tradiční architekturu? Nebo je taková snaha v dnešním zmateném a hystericky se měnícím světě jen plýtvání energií? Na tyto otázky se snaží najít odpověď zajímavá reportáž **Tomáše Feřteka Stavět „jak nám zobák narost“**.

V České republice je 24 chráněných krajinných oblastí, které zabírají třináct procent území, kde se při posuzování staveb uplatňují přísnější měřítka.

V zákoně se praví, že orgány státní správy mají dbát na udržení krajinného rázu. Platí to obecně, ale mimo chráněná území se tím prakticky nikdo nezabývá. V chráněných oblastech se tím rozumí, že by se v nich nemělo stavět nic v zásadním rozporu s tradiční architekturou. Že nové stavby by měly dodržovat tvarosloví starších staveb. To zní sice rozumně, ale v praxi je to téměř neuskutečnitelné, a tak příslušní úředníci žijí neustále s pocitem nekončícího kompromisu.

Putování reportéra v doprovodu člena

CHKO Slavkovský les po krajině je vtipnou glosou o tom, jak se zachování genia loci v chráněných oblastech ani s pomocí regulace nedaří.

[REFLEX, č. 19/2003, 7. 5. 2003]

Památkáři kontra památky – podobné téma a zajímavý názor – architekt a historik architektury **Zdeněk Lukeš** v článku **Architektura: Pár poznámek k památkové péči**.

„Možná je můj pohled tolerantnější, než některých mých kolegů. Vystudoval jsem architekturu a tak se dívám možná z jiného úhlu než historik umění. Myslím, že totální konzervace památky je zcela ojedinělý případ a měl by se vztahovat buď na mimořádně staré nebo unikátní stavby a prvky. Tedy výjimečně i na moderní stavbu typu Müllerovy vily. U mnohých dalších staveb se můžeme snažit k tomuto stavu přiblížit, ale pokud tam nechceme mít muzeum té budovy samé (jako je tomu právě v případě Müllerovy vily), nemůžeme bránit kvalitním doplňkům. To je třeba příklad Obecního domu v Praze. Není to muzeum, ale živá stavba, kde se konají koncerty, společenské akce, jsou tu zkušební sály, šatny, restaurace, salonky i kanceláře. Má-li to vše sloužit lidem, musí to pochopitelně splňovat různé normy (i ty, o nichž se pánům architektům Polívkovi a Balšánkovi na počátku dvacátého století ani nesnilo!). Každý takový dům tedy prodělává určité změny v čase.“

„Kde je ta správná hranice zásahů? Kdo to má právo rozhodnout? Myslím, že je důležité především oslovit architekty, kteří mají pokoru k historickému objektu, který budou upravovat. Musí to být lidé tvůrčí, výborní a odpovědní projektanti, kteří si nebudou vybíjet své ego, ale kongeniálně starý dům doplní o novotvar. Nebudou napodobovat něco, co se nedochovalo a k čemu není dokumentace, ale svým ‚doplňkem‘ nepřebijí hodnoty původního. Jejich návrh musí samozřejmě posoudit odborníci. Ale je třeba, aby to byli lidé vzdělaní, kteří rozumí způsobu myšlení architekta – toho původního i toho nového. Měli by stanovit mantinely, ale nesmí zasahovat do kompetence projektanta a navrhovat za něj. Neměli by se také skrývat za anonymní razítko instituce, ale vystupovat pod svým jménem a umět si svůj názor uhájit.“

„Dále si myslím, že ve městech, jako je Praha, nelze pravidla zjednodušovat na plošné zákazy a příkazy. Nebráním se obecným zásadám, ale pak je třeba postupovat poctivě objekt od objektu. Nežijeme ve středověku. Obce a města se neustále mění. Zakonzervovat lze detail, výjimečnou stavbu, ale ne celé město.“

[INTERNETOVÉ NOVINY NEVIDITELNÝ PES, 13. 3. 2003; HTTP://PES.INTERNET.CZ]

Grand Prix architektury pro palác Langhans je název článku **Zdeňka Lukeše**. Letošní první cenu si odnesl architekt a profesor Fakulty architektury ČVUT Ladislav Lábus se svými spolupracovníky. V centru Prahy tak byla rehabilitována cenná secesní fasáda někdejšího Langhansova fotografického ateliéru z počátku minulého století od Aloise Dryáka a dostavěny dvorní trakty směrem do Františkánské zahrady. Nová a stará architektura si přitom nekonkurují, ale vedou spolu zajímavý dialog.

Zdeněk Lukeš se v článku zamýšlí nad otázkou kolem nominací celé soutěže. Vytýká její malou propagaci, i to, že architekti zasílají své práce do soutěže sami namísto toho, aby byly tyto práce nominovány odborníky. Také dělení soutěže na nejrůznější kategorie – od urbanismu po rekonstrukce, novostavby až po interiéry a výtvarná díla v architektuře považuje autor článku za přežitok.

[LIDOVÉ NOVINY, 22. 5. 2003]

A nyní k publikacím: **Česká architektura – Czech Architecture 2001–2002**. Třetí ročník obrazové ročenky přináší ve fotografiích, plánech a autorských zprávách pětadvacet realizovaných staveb, které vyčnívají z našeho architektonického průměru. Tato ročenka klade důraz na stavby realizované mimo velká centra.

[MF DNES.: PĚTADVACET SMĚLÝCH STAVEB V NOVÉ ROČENCE, (JHV); ČESKÁ ARCHITEKTURA – CZECH ARCHITECTURE 2001–2002, VYDALO NAKL. PROSTOR – ARCHITEKTURA, INTERIÉR, DESIGN, PRAHA 2003, EDITOR: MICHAL KOHOUT, 189 STRAN]

Kruh – Texty o architektuře 2001/2002. Každá ze šestnácti kapitol tohoto sborníku je věnována jednomu architektovi, teoretiku architektury, ateliéru nebo osobě, jež se na poli architektury aktivně nebo pasivně, ale každopádně s pozoruhodnými výsledky pohybovala.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 6.5.2003.; JIŘÍ HLINKA: ÚVAHY O ARCHITETKURĚ MOHOU SRŠET VTIPEM I DOBRODRUŽSTVÍM; KRUH – TEXTY O ARCHITEKTUŘE 2001/2002, NAKL. KRUH 2003, WWW. KRUH.INFO]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Úředníci musí přidat, aby se udrželi

Simona Holecová. Aleš Vojtř

Pro komunikaci s Bruselem bude vláda potřebovat dva tisíce nových lidí. Protože se rozhodla nezvyšovat stavy úředníků, dojde k velké reorganizaci. Odborníkům přibude starost o tok peněz z evropských fondů a také kontrola dodržování stovek direktiv a směrnic, které unie vydává.

[HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 6. 5. 2003]

K obnově venkova

Jan Florian

Informace o posunutí termínu pro poskytování dotací obcím z rozpočtové kapitoly MMR v rámci Programu obnovy venkova do 30. září 2003. Podrobnější informace a formuláře na

WWW.MMR.CZ; WWW.ISU.CZ/POV;

WWW.2.MMR.CZ/POV

[ZEMĚDĚLEC, 26. 5. 2003]

Turistická centra získají peníze z EU

Jitka Znamenáčková

Informace o financování cestovního ruchu po vstupu naší země do Evropské unie. V letech 2004 až 2006 půjde na financování rozvoje malých a středních podniků v cestovním ruchu celková částka kolem 1,7 miliardy korun. Během dalších tří let by

tato částka měla činit 263 milionů eur, tj. přes osm miliard korun. O jednotlivých projektech rozhodují především kraje.

[LIDOVÉ NOVINY, 29. 4. 2003]

Hvězdičky na hotelích jsou pouhá ozdoba

David Macháček

V současné době neexistují závazná pravidla pro známkování hotelových služeb v ČR. Turisté si často stěžují na nesoulad mezi počtem hvězdiček a skutečnou kvalitou ubytování. Nová pravidla a hodnocení se chystají od příštího roku. Jsou již schválena Českou centrálou cestovního ruchu a Ministerstvem pro místní rozvoj.

[MF DNES, 30. 5. 2003]

Kraj hodlá zřídít své zastoupení v Bruselu

(miš)

Jihomoravský kraj si chce zřídít v Bruselu od roku 2004 vlastní kancelář, aby měl lepší přístup k informacím z Evropské unie a získal přímé zastoupení např. při vyjednávání o mezinárodních dotacích. Očekává se, že v prvním roce by část provozních nákladů hradilo MMR.

[ROVNOST, 23. 5. 2003]

Jak Bečov získal ocenění za regeneraci města

Olga Haláková

Obec Bečov nad Teplou se před deseti lety jako jedna z prvních přihlásila do stá-

tem vyhlášeného programu obnovy obcí. Za toto období obec provedla kabelizaci, plynifikaci, rekonstrukci veřejného osvětlení, zpřístupnila veřejnosti bečovský hrad, vypracovala a realizovala regeneraci památkové zóny. V roce 1998 byl obci přiznán statut města.

[KARLOVARSKÉ NOVINY, 26. 5. 2003]

Surfování internetem

(mka)

Informace o internetové adrese WWW.BEZBARIER.CZ. Stránky jsou zaměřené na poskytování informací o bezbarierovém přístupu pro vozíčkáře. V rubrice Dokumenty je vystaven text vyhlášky MMR o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Dále zde zájemci naleznou Chartu přístupu k dopravním službám a infrastruktuře a Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením. Rubrika Cestování pak nabízí přehled turisticky zajímavých oblastí s poznámkami pro vozíčkáře a poskytne informace o dopravních spojeních Českých drah.

[ZDRAVOTNICKÉ NOVINY, 18. 4. 2003]

-tb-